

מחשבת ישראל

תאריך עדכון: 17.04.2016

מרטין בובר והמחשבה הדיאלוגית

מס' הקורס: 30413/01

המרצה: ד"ר חנוך בן-פזי

סוג הקורס: הרצאה

שנת לימודים: תשע"ז

סמסטר: א'

היקף שעות: 1 ש"ש

א. **מטרות הקורס** (מטרות על / מטרות ספציפיות):

הקורס יבקש לעקוב אחר כתביו והגותו של מרטין בובר, מן המחשבה החסידית והמיסטית להתפתחותה של החשיבה הדיאלוגית. האופנים השונים שבהם מכוונת זיקת אני-אתה, ההיתכנות של דיאלוג, והמשמעויות השונות הניתנות לקיום בדיאלוג: המשמעות הדתית, האחדותית, המוסרית, והנפשית.

ב. **תוכן הקורס**: (רציונל, נושאים)

מהלך השיעורים: (שיטות ההוראה, שימוש בטכנולוגיה, מרצים אורחים)

מרטין בובר, מגדולי ההוגים היהודים של המאה העשרים, מוכר בעולם הרחב בשל המחשבה הדיאלוגית שניסח בתוך הקשריה הפילוסופיים, הפוליטיים המוסריים, והתרבותיים. מרטין בובר, מוכר בחברה הישראלית בשל המשמעות החינוכית, ההומניסטית, הציונית והמקראית של הגותו.

כאחד מגדולי הכותבים וההוגים במאה העשרים, הניח תשתית רחבה ומעמיקה ביותר למפגשים שבין מזרח ומערב, בין המקרא ובין ההומניזם, בין הלאומיות ובין האוניברסליות. בכתביו ניתן למצוא מפגש מרתק שבין מזרח ומערב, בין המיסטיקה הסינית וההודית ובין החשיבה המערבית של מרכז אירופה; מפגש

מעשיר ומעורר בין התרבות החסידית המזרח אירופית ובין המחשבה והתרבות היהודית הבורגנית של מרכז אירופה; חשיבה המשוחחת עם המקרא והדיאלוג האנושי והדתי שבו ובין ההומניזם והמחויבות המוסרית החברתית שלו; מפגש בין החשיבה הרוחנית המוסרית של הציונות, ובין הפוליטי והממשי שלה. מגוון המפגשים הללו משמשים מצע יצירתי ומוסרי לחשיבה דיאלוגית.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים: (רשימה או טבלה כדוגמת המצ"ב)

תכנית ההוראה מפורטת בחלוקה לתקופות למידה - ולנושאים

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	מרטין בובר – מפגש עם הגות ואישיות		
2	המיסטיקה והוידויים האקסטטיים		
3	שבעה נאומים על היהדות		
4	"אני ואתה" – בסוד שיח		
5	"בין עם לארצו" – "ארץ לשני עמים"		
6	התפתחותה של המחשבה הדיאלוגית		
7	בין מזרח ומערב		
8	יהדות הומניסטית		
9	המקרא ואנחנו		
10	על המעשה החינוכי		
11	החינוך הדיאלוגי		
12	חברה של אחריות וזיקה		
13	היבטים פוליטיים של המחשבה הדיאלוגית		
14			

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם:

חובות / דרישות / מטלות:

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר):

ד. ביבליוגרפיה: (חובה/רשות)

מרטין בובר, "דת ופילוסופיה", פני אדם – בחינות באנתרופולוגיה פילוסופית, ירושלים: מסוד ביאליק 1962, עמ' 238 – 255

מרטין בובר, במשבר הרוח, ירושלים: מוסד ביאליק תשי"ג

מרטין בובר, תעודה ויעוד א' – ב', ירושלים: הספרייה הציונית תשמ"ד

מרטין בובר, דרכו של מקרא – עיונים בדפוסי סגנון על פי התנ"ך, ירושלים: מוסד ביאליק 1978

מרטין בובר, אור הגנוז – סיפורי חסידים, ירושלים ותל אביב: שוקן, תשל"ט

מרטין בובר, דרכו של אדם על פי תורת החסידות, ירושלים: מוסד ביאליק, 1957,

מרטין בובר, בסוד שיח, ירושלים: מוסד ביאליק 1980

Martin Buber, *Zur Geschichte des Individuationsproblem (Nicolaus von Cusa und Jacob Boehme)*, Doctoral Dissertation, University of Vienna, 1904

חנוך בן פזי, הפרשנות כמעשה מוסרי – ההרמנוטיקה של עמנואל לוינס, תל אביב: רסלינג 2012

שמואל הוגו ברגמן, "החשיבה הדו-שיחית של מ' בובר", בסוד שיח, עמ' יא-מו

אפרים מאיר, פילוסופים קיומיים יהודים ברב-שיח, ירושלים תשס"ד, עמ' 68 – 78

שמואל הוגו ברגמן, הפילוסופיה הדיאלוגית – מקירקגור עד בובר, ירושלים: מפעל השכפול תשכ"ב

דן אבנון, הדיאלוג הנסתר, תרגמה: דפנה בר און, תל אביב עם עובד 2012

רון מרגולין, מקדש אדם: ההפנמה הדתית ועיצוב חיי הדת הפנימיים בראשית החסידות, ירושלים: מאגנס 2005

יהושע עמיר, "אמונה והתגלות אצל מרדכי מרטין בובר", בר-אילן, כב-כג (תשמ"ח), עמ' 302-287

שלום רצבי, "מצוות ואורתודוקסיה בהגותו של מ"מ בובר", עיונים בתקומת ישראל 10 (2000), עמ' 641-671

אליעזר שביד, "אלוהים, אדם וטבע במשנתו של מרטין בובר", דעת 57-59 (תשס"ו), עמ' 279 – 288

אברהם שפירא, **הרוח במציאות - מגמות העיצוב בהגות בובר**, ירושלים: מוסד ביאליק – בית הספר למדעי היהדות באוניברסיטת תל אביב, תשנ"ד
דוד ברזילי, **האדם הדיאלוגי: תרומתו של מרטין בובר לפילוסופיה**, ירושלים: מאגנס
2000

אדמיאל קוסמן, "מבוא למשנת בובר", **מרדכי מרטין בובר, אני ואתה**, תרגום: אהרון
פלשמן, ירושלים: מוסד ביאליק, תשע"ג, עמ' 160-231.

פרנץ רוזנצווייג בפתח "בית המדרש היהודי החופשי", בתוך **מאמר שנקרא "תלמוד תורה –
נוסח חדש"**, נהריים, תרגום: יהושע עמיר, ירושלים: מוסד ביאליק, עמ' 188 - 193

Jonathan Cohen, "Concepts of Scripture in Martin Buber and Franz
Rosenzweig", *Jewish Concepts of Scripture*, (2012), pp. 179 – 202.

Jonathan Cohen, "Hermeneutic Options for the Teaching of Canonical Texts:
Freud, Fromm, Straus, and Buber read the Bible", *Courtyard* 1 (1999-2000),
pp. 35 – 65.

Michael Zank, "Buber and 'Religionswissenschaft': the Case of his Studies on
Biblical Faith", *New Perspectives on Martin Buber*, (2006), pp. 61 – 82 .

Michael Fagenblat, "Revelation here and Beyond: Buber and Levinas on the
Bible", *Levinas & Buber*, (2004), pp. 157 – 178.

Robert Gibbs, "Reading Torah: the Discontinuity of Tradition", *Levinas &
Buber*, (2004), pp. 179 – 202.

Dan Avnon, "'Limmud' and 'limmudim': Guiding Words of Buber's Prophetic
Teaching", *Martin Buber; a Contemporary Perspective*, Paul Mendes-Flohr
(ed.), Syracuse: Syracuse University Press - Jerusalem: Israel Academy of
Sciences and Humanities, 2002, pp. 101 – 119.

Steven D. Kepnes, "Martin Buber's Dialogical Biblical Hermeneutics", *Martin
Buber and the Human Sciences* (1996), pp. 173 – 189.

Steven D. Kepnes, "Introductory Comments to Buber's "Toward a New
German Translation of the Scriptures", *The Return to Scripture in Judaism
and Christianity*, (1993), pp. 327 – 333.

Richard A. Freund, "Martin Buber's Biblical and Jewish Ethics", *Martin Buber
and the Human Sciences* (1996), pp. 77 – 92